

Kozári András
elnök úr részére
MAO Közalkalmazotti Tanács
B U D A P E S T -1061
Andrássy út 22.

Ikt. szám: 286 -1/2019/FOIG

Tisztelt Elnök Úr!

A Közalkalmazotti Tanács 2018. december 13-án megtartott ülésén rögzített kérdésekben Ön két levelet intézett felém (2018. december 17-én és 2018. december 28-án), melyekre ezúton kívánok reagálni. Először az intézményi működéshez kapcsolódó és az egyes munkáltatói intézkedésekre vonatkozó felvetésekre reflektálok, majd az első levélben is érintett, és a másodikban részletezett beruházási és vagyonkezelési kérdésekre térek ki.

A Közalkalmazotti Tanács az alábbi kérdésekre kért választ:

1. Működési, illetve munkáltatási kérdések:

- Először is a jutalmazás. Öröm, hogy az Operaház költségvetése lehetővé tesz jutalom osztást, és jó, hogy szakítunk a gyakorlattal, miszerint táranként csak néhány ember részesülhet a jutalmazás örömeiben. Köszönjük! Ugyanakkor az örömbe kis öröm is vegyül, mert a felmondási időt töltő alkalmazottak, és a 30 napon túl betegállományban lévők nem kaphatnak jutalmat. Miért? A korrepetitorok, akiknek a szerződése megszűnik, egészen mostanáig magasszintű művészi munkát végeztek, a futó produkciók előkészítésében tevékeny részt vállaltak. Igazán részesülhetnének egy kis plusz megbecsülésben. Annál is inkább, mert a munkaviszonyuk megszűnése után, ez idáig szerződés és gázsi nélkül dolgoztak, ha az információink nem csalnak. A 30 napon túl betegállományban tartózkodók, nem örömeikben betegek, a táppénz miatt keresetük amúgy is csökken, miért sújtjuk őket szankcióval?

A jutalom a magyar Munka Törvénykönyve által nem szabályozott munkabérnek minősülő juttatás. A juttatás mértékéről, feltételeiről a munkáltató mérlegelési jogkörében szabadon dönt.

A Magyar Állami Operaház a 2018. évi jutalom feltételeit akként határozta meg, hogy arra kizárólag azon közalkalmazottak jogosultak, akiknek folyamatos jogviszonya áll fent a Magyar Állami Operaházzal. Tehát az Opera a díjazás elveinek meghatározásakor külön jelentőséget tulajdonított a közalkalmazotti kötelékben történő további hosszútávú együttműködés elismerésének. Ebből következően azon közalkalmazottak részére, akik jogviszonyának megszüntetése megkezdődött (felmentés, lemondás közlése, határozott idő lejárta), nem láttunk okot jutalom utalására. A 30 napon túli betegállományban lévők esetében a munkáltató a szociális jellegű támogatást preferálja, ami a Szociális és Jóléti Bizottság értő közreműködésének köszönhetően jól is működik.

- Előző, a korrepetitorokat is érintő bekezdéshez csatlakozik, hogy felmerül a kérdés, miként lesz rendezve a korrepetitor kérdés? Szerződéseik rendben vannak, lesz-e elegendő, mindig szerződethető korrepetitor?

A balett- és gyermekkari korrepetitorok szerződéseik és munkaszervezése rendben van. A magánénekesi korrepetitorok a decemberi hónapban – sajnos, az új rendszer aprólékos kimunkálása miatt valóban késve – kapták meg a 2018/2019-es évi szerződéseiket, ugyanakkor intézkedtem elmaradt díjazások kifizetése iránt is. A magánénekesi korrepetitorok 2019/2020-as évadra történő beosztásával a Főzeneigazgató Úr Bartal Lászlót bízta meg. Arra a kérdésre, hogy lesz-e a jövőben elég korrepetitor, azt a választ tudom adni, hogy bizonyára lesz, ha az új szerződési konstrukció olyan formában tud rögzülni, amely mindkét fél számára kedvező feltételrendszert teremt. (A december végén utalt összegek láttán egyébként már látszik, hogy a nagyobb és követhetőbb munkateher jelentősebb bevételt biztosít számukra a korábbihoz.)

- Tudomásunkra jutott, hogy készült egy a Főzeneigazgató Úr által összeállított próbajáték szabályzat, amely készítésébe senkinek nem engedett beleszólást. A hírek szerint ez a dokumentum egyáltalán nem kompatibilis a magyarországi zenekarok, gyakorlatával, és teljesen ellene megy az európai nagyzenekarok próbajáték szabályainak. Gyakorlatilag Főzeneigazgató Úr egymaga lesz hivatott eldönteni, hogy mely muzsikásokat veszi föl, holott az adott szólamban együtt muzsikáló kollégáknak egyáltalán nem mindegy, hogy a jövőben kivel dolgoznak együtt. Véleményünk szerint

át kellene gondolni az elkészült új szabályzat módosítását, hogy egy európai zenekarok gyakorlatát követő, mindenki által elfogadható szabályozás jöhessen létre. A próbajáték szabályzatának felülvizsgálata valóban napirenden van. Javaslom, hogy a KT ezügyben a szakterület két vezetőjét Kocsár Balázs főzeneigazgató urat és Popa Gergely zenekari igazgató urat keresse kérdéseivel.

- Újra felmerülő kérdés és előző leveleinkre sem kaptunk megnyugtató választ az alábbiakra: Nem egyszer fordult már elő, hogy a vidéki utazások során 12 órán túl lett munkáltatva a munkavállaló, majd miután hajnali 1 órakor kiszállt a buszból, saját pénzén hazajutott valahogy, másnap délelőtt 10 órakor próbája volt. A 12 órán túl, kellő pihenő idő nélküli munkáltatás szabálytalan, a saját pénzen hazautazás elvárása pedig nem túl korrekt eljárás. Kérnénk a munkáltatás szabályait betartani, és valamilyen módon az éjjeli hazajutást anyagilag segíteni.

A napi 12 órán túli munkáltatás elkerülésére külön intézkedéseket teszek, ugyanakkor szeretném jelezni, hogy az esetek egy részében maguk a közalkalmazottak kezdeményezik az egyes távoli helyszínekről történő aznapi hazautazást az elszállásolás és másnapi hazautazás helyett. A 2019-es évben a vidéki és külföldi vendégszereplések/turnék száma radikálisan lecsökken, mivel erre a célra a kormányzat csak a 2017-es és a 2018-as évre nyújtott külön támogatást, így a fenti kellemetlenségek már nem lesznek gyakoriak. Ehelyütt is szükségesnek érzem arra rámutatni, hogy idehaza alkalmas játszóhelyek hiánya és egyéb problémák megléte miatt csak úgy tudtuk megőrizni a kollégák munkahelyeit, ha a turnétevékenységet vállaltuk. Fontos lenne, hogy a dolgozókat képviselő Közalkalmazotti Tanács ne csak kényelmetlenséget, hanem kenyeret is lásson a vendégjátékokban.

Az éjszakai hazataxizás támogatása kapcsán valóban számtalanszor érkezik megkeresés, de ezúton is csak ugyanazt az álláspontot képviselem. A munkáltatónak nem kötelessége a hazajutás költségeinek biztosítása. Az érintett közalkalmazottak mindegyike rendelkezik az Opera által vásárolt egész éves (!) BKK-bérlettel, illetve a kiküldetésekre napidíjat is kap, ami a költségek megtérítésére szolgál. (Érdekes módon ha korábban a BFTZ szervezett hangversenyt, vagy a Margitszigeten nem az Opera kötelékében léptek fel a kollégák, sikerült saját autókkal, közösen fizetett taxikkal vagy tömegközlekedéssel megoldani az éjszakai hazajutást.)

- A gyakori vidéki utazások többlet terhet jelentenek a művész számára hosszú buszút, éjjeli hazaérkezés...) ezért kérjük annak átgondolását, hogy a Nemzeti

Filharmonikusoknál bevett gyakorlat szerint a vidéki fellépések esetén dupla spielpénzt kaphassanak a művészek.

Nem gondolom, hogy a KT számára új információ az, hogy az Operaház bevételeinek kiesése és a TAO eddigi formájának megszüntetése az Opera 2019-es költségvetésére tragikus kihatással van. Szintén nem újdonság az sem, hogy ezek a vidéki és Kárpát-medencei vendéjjátékok a brutális ráfordítás mellett jelentéktelen vagy semmilyen anyagi bevételt nem hoznak, erkölcsileg viszont hatalmas hozadékuk van, amelyet egyébként még lesz időnk és módunk forintra is váltani: lesz presztízsünk, lesz közönségünk. Ezen információk fényében nem tudok felelősen ígéretet tenni a spielpénzek megduplázására, holott tökéletesen tisztában vagyok azzal, hogy a társulatot megviseli a „hontalansággal” járó „cigányélet”. Viszont mindent megteszek annak érdekében, hogy az intézmény ne váljon működésképtelenné a megfelelő finanszírozás hiányában, magyarul hogy a rövidtávú egyéni érdekek ne írassák felül a közös hosszútávúakat.

4.2.2.2. A közalkalmazotti bére

- Korábban is feltettük már a kérdést: hogy tervezi megoldani a színház vezetése a folyamatos elvándorlást? Ez a folyamat leginkább leginkább a zenekart érinti, de probléma az énekkarnál is. Emellett gond az is, hogy az utánpótlás kérdése sem igazán megoldott, az énekkarhoz lassan lasszóval kell fogni a használható énekest, mert ezért a fizetésért nem jön ide sokat dolgozni.

Az elvándorlás véleményem szerint több okra vezethető vissza. Az egyik ok a fent is említett finanszírozási kérdésektől függő bérezés, a másik az Ybl-palota zárva tartása miatti működési kényszerűségek nehézsége, és létezik néhány rivális, vagy mellettünk létező intézmény, amely kevesebbet dolgoztat, mégis többet fizet. Tisztában vagyok vele, hogy nem halogatható egy generális bérrendezés az intézményben. Az operai minimálbér bevezetése 2017-ben csak sebtapasz volt, nem hozhatott teljes értékű megoldást a fizetési lemaradásokra, amelyek jeletkeznek nemcsak a versenyszféra, de egyes kiemelt magyar kulturális intézmények, illetve együttesek bérezésével szemben is, a külföldi példákról nem is beszélve. Az EMMI felé folyamatosan képviselem ezt az igényt, a társulat széthullásának veszélyeire felhívva figyelmüket. Ahogyan azt a 2018. november 30-i társulati ülésen is elmondtam: a 2019-es év nem telhet el átfogó bérrendezés nélkül, a megoldást a tárcával közösen kell keresnünk. (Az Operaház zárva tartásával kapcsolatos kockázatokról a beruházások tárgyában feltett kérdéseknél bővebben írok.)

- A Közalkalmazotti Tanács szeretne a túlmunkák nyilvántartásába betekintést nyerni

Kérem, hogy a KT pontosan jelölje meg a betekintési igényt (mely időszak, mely szervezeti egységek stb.). Ennek birtokában tudjuk a betekintést biztosítani.

- Egy újabb nagyon érzékeny pont a minősítések kérdése. Az év elején januárban lezajlott egy sokakat nagyon próbára tevő meghallgatás a zenekarnál. A procedúra az évad egyik legnehezebb időszaka utánra lett időzítve, komoly stresszt okozva mindenkinek. Júniusban a zenekari vezetés elkezdte kiosztani a minősítéseket, de a folyamat abbamaradt, így a zenekar jelentős része meg sem kapta a minősítését. Ez az egész, ilyen formán egy fölösleges tortúra volt. Mi szükség van arra, hogy stresszeljük a művészeket, miért és kinek jó ez? Szeretnénk tudni, hogy miért alakult ez így és kérnénk a Főzeneigazgató Urat, hogy az elmaradást pótolja.

A KT információi nem pontosak a zenekari minősítés kapcsán. 2018. januárjában egy előzetes meghallgatás zajlott, amely nem volt része a minősítésnek, hanem annak előkészítését szolgálta, hogy a zenekari művészek megismerkedjenek a későbbi minősítési módszerrel, mielőtt az életbe lépne. Ezt követte a minősítés júniusban – annak keretében már egy éles meghallgatással –, majd a minősítési lapok kiosztása és az egyenkénti beszélgetések lefolytatása. Az utóbbiak viszont a megszabott határidőben nem zajlottak le, ezért a minősítés nem tekinthető „hivatalosnak”. Ugyanakkor nem gondolom, hogy felesleges tortúra lett volna mindez, mivel az eljárás lehetőséget teremtett a zenekar állapotának felmérésére, a zenekari vezetés és a művészek közti kiértékelés során pedig az egyéni teljesítmények, fejlődési lehetőségek elemzésére is.

2. Beruházási és vagyonkezelési kérdések:

- Végül egy utolsó, de nem lényegtelen kérdés. Lehet-e tudni arról valamit, hogy az Operaház felújításának vagyonkezelése miért került át a Liget projekthez? Van-e lehetőség arra, hogy a Kt. akár egy helyszíni bejárás keretében, a tervekbe betekintést nyerjen, vagy az épülő helyszínnel megismerkedhessen. Szívesen találkoznánk dr. Baán László miniszteri biztos Úrral is. A jövődö második otthonunk épül, szépül, ami nagy öröm, és mindenki nagyon várja már az elkészültét. Egy otthon felújításnál is, a majdani használója szereti tudni, hogy milyen lesz, amiben évekig élni fog. Hát mi ott az Opera épületében éljük az életünk jelentős részét és nagyon nem mindegy, hogy milyenek lesznek az öltözők, a zenekari tartózkodó stb. Szeretnénk, ha ezt tudnátok és átérznéte

- Miért van szükség a Liget projekthez csatlakozásra?

- Milyen hátránya származik az Operaház dolgozóinak a csatlakozásból? Ezeket az esetleges hátrányokat megvizsgálta-e az Opera vezetése?

- A 2018 november 30.-án megtartott társulati ülésen miért nem lett a társulat elé tárva a törvénymódosítás?
- Ez a módosítás a munkavállalók nagy többségét érinti, így a Közalkalmazotti Tanácsnak mindenképpen tudomást kellett volna szereznie róla! Ez miért nem történt meg, miért nem élhettünk véleményezési jogunkkal?
- Mi a garancia arra, hogy a felújítások elkészülte után az Operaház vezetése visszacapja az üzemeltetési jogot?

Előre kell bocsátanom Önnek, hogy mivel a Magyar Állami Operaházzal a T/3372-es parlamenti iromány (ma már hatályos törvénymódosítás) kapcsán semmilyen állami, szakmai, politikai vagy civil szervezet semmilyen formális vagy informális egyeztetést nem kezdeményezett, így sem annak szövege, sem annak szándékai, hatásai kapcsán nem tudok nyilatkozni.

Nemhivatalosan volt arról tudomásom 2018 nyara óta, hogy az Opera fejlesztési projektjei (Operaház színpadgépészete, Operaház egyéb építészete, Üzemház, egyéb kisebb ingatlanok, Eiffel Műhelyház) kapcsán a végleges összegek kormányzati odaítélését egyfajta felülvizsgálat előzi meg, amelyben részt vesznek a Városliget Zrt. mérnökei is. Ősszel az EMMI megismertetett velünk egy miniszteri biztosi kinevezésről szóló jogszabálytervezetet. Mindkét esetben tényközlés történt, érdemi észrevételeinkre a partnerek nem reagáltak, ám oly hosszú ideig nem történt semmi, hogy azt hittük, mégis igazat adtak az Operának. Végül 2018. november 9-én az országos sajtóból értesültünk arról, hogy a miniszteri biztos kinevezése mégis megtörtént, visszamenőleges, november elsejei hatállyal. Épületeink vagyonkezelési jogának átadásáról sosem esett szó, tehát ekkor sem, a miniszteri biztosi kinevezésben sem. (Abban partnerséget írtak körül, az Opera maradt volna a számlafizetői erős jogosultság birtokában, a miniszteri biztossal egyfajta együtt-döntés struktúrájában.)

Egy hónappal később, 2018. december 6-án újra az országos hírekben olvastuk, hogy végszavazás elé érkezett az ún. Liget-törvény módosítása, amelynek aznap estétől része a Magyar Állami Operaház számos nagy értékű ingatlanának és beruházásainak teljes átvétele, beleértve a vagyonkezelési jogot is. A december 12-ig fennmaradt néhány napban igyekeztem tájékozódni, komoly szakmai aggodalmaimat és az eljárás méltatlansága kapcsán megfogalmazott kérdéseimet érdemi válasz – sőt, egyáltalán bármiféle válasz vagy tájékoztatás – most sem követte senkitől.

Liget-projekt: a Liget-projekthez az Opera beruházásai nem tudnak szervesen kapcsolódni, hisz időben előbb született a mieinkről döntés, teljesen más lokáció és más cél jellemzi azokat, a kivitelezőket szabályosan kiválasztottuk és a munkákat nemcsak megkezdték, de az Eiffel Műhelyház esetében befejezés-közeli állapotig vitték, sőt, az Operaház kapcsán is a feladatok felénél járunk. A tervezők vagy a kivitelezők kapcsán nincs személyi vagy céges összefüggés sem, mindezekről az összes adat nyilvános.

Dolgozói hátrányok: mivel nincs tudomásunk arról, hogy a törvénymódosításban körülírt új vállalat – amely tehát ingatlanjaink vagyongazdálkodója, beruházásaink irányítója, kifizetője és felelőse lesz – megalakult volna, így annak menedzsmentjét sem ismerjük, szándékaikról, megoldásaikról pedig ugyanezért nincs fogalmunk – az Országgyűlés által elfogadott szöveg pedig nem rendelkezik konkrét végrehajtási módokról. Az Opera vezetése szerint valamennyien, tehát a művészek, a közönség, a főváros és a fenntartó magyar állam is abban érdekelt, hogy minél hamarabb elindulhassanak az előadások az Ybl-palotában, hisz így lesz elég munkalehetőség, lesz művészi élmény befogadására mód, a minőségi turizmus egyik legfontosabb mágnesé kapcsolódhat vissza, és nem kell az Opera bérleményeire, turnéira, vendéjátékaira extra forrásokat költenünk.

Ha viszont másképp alakul, és az Opera mint intézmény távolabbra terelése után a beruházások elkezdnek lassulni, az ugyanezen négy faktort az ellentétes irányba mozdítja el. Fontos lenne, hogy a valamikor, valakiből felálló projektcég-vezetés elfogadja azt az axiómát, amely szerint az infrastruktúrára költött pénz volumene ugyan egyenesen arányos a minőség őrzésének és emelésének lehetőségével, de a zárva tartás ideje már fordítottan az. Akkor a társulat széthullhat, megkophat, fogyatkozhat – amit az intézmény vezetése semmiképpen nem szeretne, hisz az elmúlt 7 év felfelé ívelő működése közepette kiépített, válogatott művészi és munkatársi gárdáról van szó, egyebek mellett.

Miért nem beszéltünk a törvénymódosításról: a választ a bevezető tartalmazza. A társulati ülés után 6 nappal, internetes oldalak híreiből tájékozódunk mi is. Ugyanezen rajtunk kívül álló és máig nem ismert okok miatt lehetetlen volt bármiféle egyeztetés vagy tájékoztatás is a Közalkalmazotti Tanács részére.

Garancia a vagyonkezelési jog visszaadására: reméljük, hogy maga a most elfogadott törvény lesz a garancia, hisz ez rendelkezik a beruházások átadása utáni visszaadásról. Ugyanakkor – miként most is láttuk – természetesen minden törvény megváltoztatható, még a kétharmados, még a megváltoztatott is.

Dr. Baán László személyében a miniszteri biztosi székbe kiváló és tapasztalt főigazgató kolléga került, aki az Operának régi barátja, az általa vezetett intézmény pedig sok éve már együttműködő partnerünk: mindez okot ad a bizakodásra. A Magyar Állami Operaház vezetése ugyanakkor erősen bízik abban, hogy opera- és balettszakmai kérdésekben a fenntartó magyar állam és szervei maximális illetékeségünket és jártasságunkat a jövőben elfogadják, minket a döntésekbe bevonnak és információval ellátnak, és hogy ugyanígy gondolkodnak e speciális intézmény működtetésének, üzemeltetésének kapcsán is. Azt szomorúan kell megállapítanunk, hogy az elmúlt két hónapban még nem talált módot arra az új felügyelő szerv, hogy megtekintse a felelősségi körébe emelt beruházásokat, illetve hogy személyes, esetleg írásos tájékoztatást kérjen vagy adjon számunkra, de reméljük, ez a jövőben változni fog, hisz különben nem fog újraindulni a munka az Operaházban – mi már hónapok óta nem vagyunk ebben illetékesek.

Operával együtt a borítékolható sikert hordozza a projekt, Opera nélkül viszont a kalkulálhatatlan kockázatot.

Köszönöm érdeklődésüket.

Budapest, 2019.január 3.

Üdvözlettel,

Ókovács Szilveszter
főigazgató